

Serveis socials

Maria Victòria Forns Fernández

Directora de la Càtedra d'Inclusió Social de la Universitat Rovira i Virgili

Ángel Belzunegui Eraso

Investigador de la Càtedra d'Inclusió Social de la Universitat Rovira i Virgili

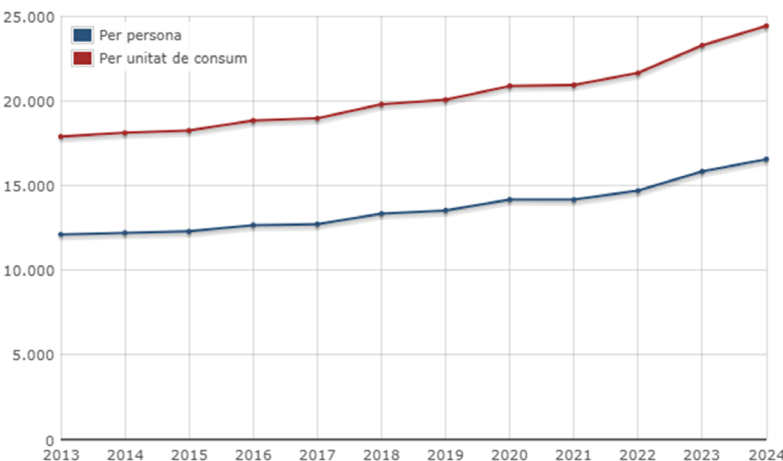
1. Contextualització

Els principals indicadors que informen sobre la vulnerabilitat social a Catalunya durant l'any 2024, mostren la necessitat de continuar enfortint el sistema de serveis socials per fer front a les necessitats de la ciutadania en general, i dels més vulnerables en particular.

En un sentit general, es pot dir que les xifres macroeconòmiques han estat positives per a l'economia catalana i per a les seves famílies. La variació del PIB entre el 4t trimestre del 2024 i del 2023 ha estat de +3,9 % i la taxa d'atur es va situar, també al 4t trimestre del 2024, en el 7,87 %, una taxa per sota de la mitjana de l'Estat espanyol (11,4 %).

Com es veu al gràfic 1, l'evolució de la renda neta anual de les llars per persona i per unitat de consum ha estat positiva en els últims deu anys. En termes relatius, la renda mitjana anual per persona ha crescut un 36 %, i ha passat dels 12.111 € als 16.546 €. Per unitat de consum, les xifres també mostren un creixement del 36 %, dels 17.833 € als 24.412 €.

GRÀFIC 1
Renda mitjana neta anual de les llars (€). Catalunya, 2013-2024

Font: Idescat, Enquesta de Condicions de Vida. Nota: Ingressos nets anuals de les llars corresponents a l'any natural anterior al de l'enquesta.

Els indicadors de desigualtat de la renda també mostren evolucions positives tenint en compte l'any de referència 2024.¹ L'índex de Gini se situa en aquest any en el 29 %, la xifra més baixa des del 2013 (31,9 %). La ràtio d'acumulació de renda entre el quintil superior i l'inferior, mesurada amb l'indicador S80/S20, és, per a Catalunya, 4,6, també per sota del 5,7 del 2013. Els valors pitjors d'aquests indicadors a Catalunya són els de l'any 2015 (32,3 % i 6,0, respectivament). Són valors que van apropant Catalunya a la mitjana de la UE27 (en el moment d'escriure aquest text, l'última dada del S80/S20 disponible per al conjunt de la Unió Europea és 4,72 per al 2023). Un altre indicador interessant que té en compte l'Estratègia 2030 és el del percentatge d'ingressos que té el 40 % de la població amb menys ingressos. Doncs bé, en el cas de Catalunya, el 2013, la xifra era del 19,9 %, mentre que el 2024 és del 21,5 %. Gràcies a les prestacions socials, Catalunya va poder reduir en un 31 % la desigualtat de la distribució de la renda. Malgrat això, encara és un efecte corrector feble en el marc comunitari: la mitjana de la Unió Europea és del 39 %.

Amb una mirada a llarg termini, les millores de la renda, una vegada passada la crisi 2008-2015, encara no han estat suficients per assolir els nivells de renda real (és a dir, tenint en compte l'índex de preus) de fa 15 anys. La pandèmia, primer, i l'augment de la inflació, després, han ajornat aquesta equiparació i el nivell de renda real per a la població catalana encara és inferior als registres del 2008.

Si mirem ara les dades referents al risc de pobresa tenim que l'any 2024, el percentatge de persones en risc de pobresa després de transferències socials va ser del 17,4 %. Cal advertir, però, que aquest risc de pobresa puja al 38,1 % per a les persones procedents de països de fora de la UE27. També presenta una evolució positiva la taxa de risc de pobresa, ja que el 2013 aquesta era 19,8 % i, el 2020, del 21,7 %.

En termes absoluts, si Catalunya havia de fer front el 2013 a una població en risc de pobresa aproximada d'1.481.269 persones, el 2024 aquesta xifra ha estat 1.394.128 persones, és a dir unes 87.000 persones menys. Aquest fet té efectes sobre els serveis socials, en la mesura que hi ha menys població amb risc de pobresa; és a dir, menys gent vulnerable per motius lligats a la renda. Tanmateix, la pressió sobre els serveis socials encara augmenta pel fet de l'envelliment de la població i de l'arribada de població estrangera.

L'índex de dependència² ha crescut a Catalunya de quatre punts, des del 2000, i se situa el 2024 en el 29,3 %, amb un creixement molt important, en termes absoluts de la població més gran de 80 anys: el 2000, hi havia a Catalunya 244.026 persones de 80 anys o més, mentre que el 2024, la xifra era de 471.227, pràcticament el doble. L'envelliment de la població a Catalunya és avui dia un factor determinant que condiciona la demanda de serveis socials, pel que fa tant a la quantitat com a la diversitat i a la qualitat.

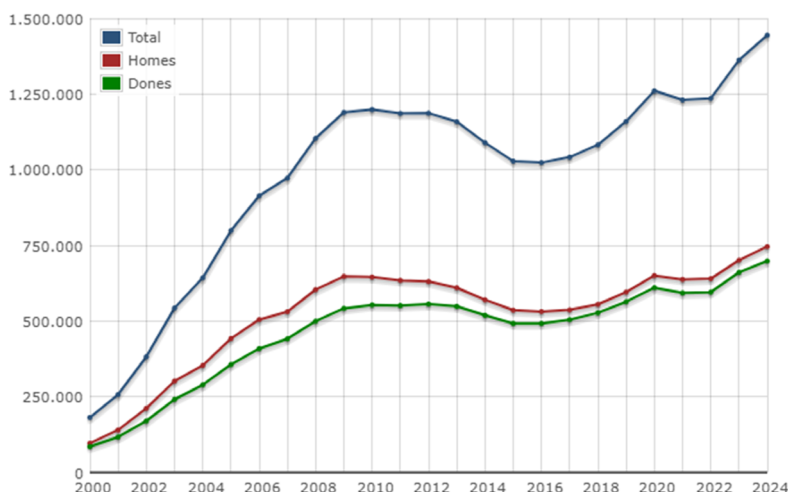
L'altre factor mencionat que pressiona els serveis socials és la migració. Mentre que el creixement natural és negatiu des del 2018 (-0,39 per mil habitants) fins a les últimes dades del 2023 (-1,69 per mil habitants), el creixement migratori ha estat del

¹ Totes les dades, si no s'indica el contrari, provenen de l'Idescat.

² Població de 65 anys i més per cada 100 persones de 15 a 64 anys.

19,49 per mil habitants el 2022 i del 15,29 per mil habitants el 2023. Només l'any 2023 (l'últim del qual es disposen xifres a l'Idescat), el creixement migratori en termes absoluts ha estat de 121.633 persones.

GRÀFIC 2
Població estrangera per sexe. Catalunya, 2000-2024

Font: Idescat, a partir del Cens de població anual de l'INE.

El 2000 hi havia a Catalunya un total de 181.590 persones d'origen estranger, mentre que al final de la sèrie, el 2024, la xifra és d'1.444.192 persones; és a dir, la població estrangera s'ha multiplicat per 7,9. Com ja s'ha posat de manifest en diversos estudis, d'entre els quals podem citar els informes sobre pobresa i vulnerabilitat publicats pel Departament de Drets Socials de la Generalitat de Catalunya, la població immigrada al nostre país presenta les taxes més elevades de risc de pobresa i de privació material. Per tant, el creixement de nous residents al país és un fet que cal tenir en compte a l'hora de dissenyar l'abast dels serveis socials de forma territorial.

2. Desplegament de mesures

A partir d'aquesta exposició introductòria de l'evolució dels principals indicadors de vulnerabilitat en què s'ha dut a terme l'acció del Govern, exposem a continuació algunes de les mesures més destacades que han portat a terme els governs espanyol i català durant l'any 2024.

Actuacions del Govern espanyol

Les principals actuacions desenvolupades pel Govern espanyol han anat a càrrec del Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030 (d'ara endavant, el «Ministeri») i són les següents:

L'escut social

El Govern espanyol ha insistit, al llarg de l'any 2024, en la política de protecció de la ciutadania davant la conjuntura internacional a través d'una acció política general anomenada «escut social». En aquesta acció política de reforçament de l'estat del benestar, el 20 de desembre del 2021, s'aprovà la Llei 19/2021 sobre l'ingrés mínim vital (IMV) i, posteriorment, amb el Reial decret llei 6/2022 de 29 de març pel qual s'adopten mesures urgents en el marc del Pla nacional de resposta a les conseqüències econòmiques i socials de la guerra a Ucraïna, el Govern espanyol ha volgut insistir en la concepció d'aquesta prestació, l'IMV, com a dret de ciutadania.

Es tracta d'una prestació no contributiva de la Seguretat Social que garanteix uns ingressos mínims a qui no en té. Es defineix com un dret subjectiu de ciutadania que es percep sempre que es compleixen determinats requisits, i també es fa en altres tipus de prestacions com ara les pensions de jubilació o la prestació per desocupació. Les condicions per poder accedir a aquesta renda en qualsevol punt del territori espanyol, són tenir almenys 23 anys, o 18 si es tenen menors a càrrec, i no ser beneficiari de pensió contributiva per jubilació o incapacitat permanent, ni de pensió no contributiva per invalidesa o jubilació. A més, s'ha de tenir un any de residència legal a Espanya. Més enllà d'aquests requisits bàsics, poder gaudir de l'IMV depèn també del nivell d'ingressos i del patrimoni de la persona sol·licitant.

Aquesta prestació és compatible amb altres ingressos mentre no se superi el llindar establert, inclosos els laborals i els obtinguts com a treballador autònom. Això permet ampliar la cobertura de la prestació. No es dirigeix només a persones sense cap ingrés o a persones en atur, sinó també a persones i llars amb baixos ingressos i ocupacions precàries. L'IMV també és compatible amb altres ajudes socials de caràcter finalista, com ara beques, ajudes a l'estudi, ajudes per a habitatge, ajudes d'emergència i altres de similars.

Per posar un exemple, el novembre del 2024, l'IMV cobrí 665.508 llars on vivien 2.021.729 persones, segons dades de l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS). Del total de llars que han gaudit de la prestació, un 82,3 % foren llars en què el titular tenia nacionalitat espanyola i un 17,6 % eren llars en què el titular tenia nacionalitat estrangera. La quantia mitjana de la prestació fou de 470,1 € mensuals per llar i de 154,74 € de mitjana mensual per beneficiari. En termes acumulats, des del 2020 (any en què es va posar en marxa aquesta prestació), l'IMV ha arribat a 933.496 llars i ha afectat 2.774.812 persones. Cal destacar que, d'aquest total de beneficiaris, el 43,5 % han estat infants i adolescents (1.206.350 persones).

Com ja és habitual, les famílies monoparentals tenen un complement de 108,16 € euros mensuals per cada menor de la família. També es contempen possibles increments de la quantitat a percebre en forma d'IMV quan s'acreditin despeses de lloguer de l'habitatge habitual.

Les comunitats autònomes poden complementar aquesta quantitat amb prestacions pròpies per adaptar la prestació als diferents nivells de preus existents als

territoris o bé pel fet de l'existència de complements de qualsevol circumstància que les respectives comunitats autònomes creïn.

Habitatge

La Llei 12/2023, de 24 de maig, pel dret a l'habitatge, modificà la Llei 29/1994, de 24 de novembre, d'arrendaments urbans, amb l'objectiu de facilitar l'accés a un habitatge digne i adequat a les persones amb dificultats per accedir a un habitatge en condicions de mercat, afavorint l'existència d'una oferta a preus assequibles. Aquesta llei, vigent durant tot el 2024, estableix pròrrogues extraordinàries dels contractes d'arrendaments de l'habitatge habitual en casos de: a) vulnerabilitat social i econòmica certificada pels serveis socials d'àmbit municipal o autonòmic, o b) per raons de mercat residencial amb tensions.

D'una altra banda, i basant-se en el Reial decret llei 16/2021, de 3 d'agost, mitjançant el qual es van adoptar mesures de protecció social per fer front a situacions de vulnerabilitat social i econòmica i que modificà els terminis de les mesures de l'anomenat escut social, l'any 2024 es va prorrogar la suspensió dels desnonaments i llançaments, i també la compensació als arrendadors quan l'administració, al cap de tres mesos d'emetre l'informe dels serveis socials, no hagi adoptat mesures per atendre la situació de vulnerabilitat acreditada facilitant l'accés de les persones vulnerables a un habitatge digne.

Seguint en l'àmbit de l'habitatge, es va prorrogar també la limitació extraordinària de l'actualització anual de la renda dels contractes d'arrendament de l'habitatge, donant facultats als arrendataris a negociar amb l'arrendador l'increment a aplicar en aquesta actualització, però considerant les següents condicions: a) si l'arrendador és un gran tenidor,³ serà el que resulti del pacte entre les parts sense que es pugui excedir del resultat d'aplicar la variació anual de l'Índex de garantia competitivitat en data de la dita actualització; o, b) si l'arrendador no és un gran tenidor, l'increment de la renda serà el que resulti del pacte entre les parts.

En la línia de la prioritat d'accés a l'habitatge, el Govern espanyol va aprovar avals de l'Estat per a la cobertura parcial del finançament per a l'adquisició del primer habitatge destinat a residència habitual i permanent per al jovent de fins a 35 anys i les famílies amb menors a càrrec.

Protecció a la família i atenció a la pobresa infantil

El 2024 es gestionà un crèdit de 198.704.000 € per al Programa de protecció a la família i atenció a la pobresa infantil, prestacions bàsiques de serveis socials transferides a les comunitats autònomes. La distribució territorial del crèdit destinat a aquest programa s'aprovà en l'Acord del Consell Territorial de Serveis Socials i del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència de 5 d'agost de 2024.

³ S'entén com a gran tenidor la persona física o jurídica que sigui titular de més de deu immobles urbans d'ús residencial o una superfície construïda de més de 1.500 m² d'ús residencial, excloent, en qualsevol cas, garatges i trasters.

Aquest crèdit recull el finançament de tres programes socials: 1) el Programa A de protecció a la família i atenció a la pobresa infantil, que es dotà amb 65 M€; 2) el Programa B, per al reforç dels equips d'atenció a la infància i la família en els serveis socials d'atenció primària (en execució del que estava previst la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència (LOPIVI)), amb 25 M€, i 3) el Programa C de prestacions bàsiques de serveis socials dotat amb quasi 109 M€ i que recull l'anomenat Pla concertat de prestacions bàsiques de Serveis Socials.

El Programa A se subdivideix en dos subprogrames: el subprograma A1, Protecció a la família i atenció a la pobresa infantil, amb un import de 50 M€, i el subprograma A2, Programa específic per garantir el dret bàsic de l'alimentació, l'oci i la cultura dels menors durant les vacances escolars i la conciliació de la vida laboral i familiar, dotat amb 15 M€.

Amb el Programa B, es destinen 25 M€ a finançar el reforç dels equips d'infància i família de la xarxa de serveis socials d'atenció primària i a proporcionar a la ciutadania serveis socials que permetin la prevenció i detecció primerenca de qualsevol mena de risc de violència cap a la infància. Amb aquest programa es vol aconseguir que els equips estiguin formats per professionals d'intervenció familiar i amb la infància i adolescència, especialment entrenats en la detecció primerenca de la violència exercida sobre els menors d'edat. Aquests equips haurien d'estar constituïts per professionals de l'educació social, de la psicologia i del treball social i, quan sigui necessari, de l'advocacia especialitzada en casos de violència sobre la infància i l'adolescència. Les comunitats autònomes aporten al finançament dels projectes seleccionats, almenys, una dotació econòmica d'igual quantia que la que li correspon en la distribució. Les comunitats autònomes determinen les aportacions que hauran de fer les corporacions locals als seus territoris, per participar en el cofinançament. Es podran finançar les despeses relatives a: a) personal dels equips, b) formació en competències als professionals, c) formació adreçada a les famílies, d) materials de suport a la formació i e) despeses corrents i de gestió.

La distribució territorial del crèdit, el 2024, s'ha fet amb els mateixos criteris i ponderacions de l'any 2023: un 80 % segons els criteris de població (pondera al 90 %), dispersió (pondera a l'1,5 %), grans ciutats de més de 500.000 habitants (pondera al 0,7 %), població dependent, persones de 65 i més anys i menors de 16 anys (pondera al 2,3 %), superfície (pondera al 5 %), insularitat (pondera al 0,5 %), i una variable redistributiva: renda per càpita; el 20 % restant, en funció del nombre de menors de 18 anys en cadascun dels territoris.

El Programa C té com a finalitat mantenir la xarxa de serveis socials d'atenció primària gestionada per les corporacions locals i, en última instància, proporcionar a la ciutadania serveis socials de qualitat. Les prestacions bàsiques que es financen són: a) la informació i orientació, b) l'ajuda a domicili i el suport a la unitat de convivència, c) l'allotjament alternatiu i d) la prevenció i inserció laboral. Aquest programa busca el compromís de les comunitats autònomes i de les corporacions locals, per obli-

gar-les al cofinançament. Els projectes a cofinançar tenen com a objectiu la dotació i el manteniment dels equipaments des dels quals es desenvolupen les prestacions bàsiques: centres de serveis socials i equipaments complementaris (serveis d'informació, menjadors socials, centres socials d'estada diürna, pisos tutelats o miniresidències), albergs i centres d'acollida (de dones, de menors i polivalents).

Sensellarisme

El Govern espanyol va posar en marxa, el 2023 i durant tot el 2024, l'Estratègia nacional per la lluita contra el sensellarisme (2023-2030), amb l'objectiu de reduir en un 95 % el nombre de persones que viuen involuntàriament al carrer. Convida les comunitats autònomes i la resta a entomar conjuntament aquest problema. Es tracta d'una estratègia transversal pel que fa a la participació ministerial, en què han participat 15 centres, directius, ministeris de Sanitat, Igualtat, Interior, Justícia, Inclusió, Seguretat Social i Migracions, Treball i Economia Social i Afers Econòmics i Transformació Digital. Les comunitats autònomes hi han participat a través de la Comissió Delegada del Consell Territorial de Serveis Socials i del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència. Per a l'execució, aquest organisme va aprovar un Acord Marc que facilita la coordinació les polítiques de sensellarisme en els diferents àmbits territorials.

Coordinació dels serveis socials

El Govern impulsà la coordinació de la informació sobre els serveis socials en el que s'anomena el Sistema estatal de gestió de la informació de Serveis Socials (SEGISS), que reemplaça el Sistema d'informació d'usuaris/usuàries de Serveis Socials (SIUSS) i a través, també, del Sistema d'informació estatal dels Serveis Socials (SIESS), destinat a l'estadística de la informació, integrant i centralitzant les dades dels diferents sistemes d'informació sobre serveis socials. El SIESS conté informació relativa a la població atesa, el suport social i els serveis i les prestacions que rep, la qualitat en la prestació dels serveis i les prestacions, les infraestructures de la xarxa i els resultats obtinguts per a un millor coneixement de la realitat del Sistema públic de Serveis Socials.

Estratègia estatal per a nou model de cures en la comunitat (2024-2030)

El Consell de Ministres va aprovar el juny del 2024 l'Estratègia estatal per a un nou model de cures en la comunitat, destinat a persones grans i a persones amb discapacitat dependents, i també a persones sense llar i menors migrants. L'objectiu és fomentar les cures a domicili i en entorns comunitaris en comptes del model actual de macro-residències. L'Estratègia té una dotació inicial de més de 1.300 M€, i es finança amb fons europeus. Se n'anirà concretant el desplegament amb diversos plans operatius.

Formació als professionals

Amb una línia continuista, el Pla de formació per al 2024 persegueix incrementar i desenvolupar les aptituds dels professionals que treballen en l'àmbit dels serveis socials d'atenció primària i crear espais de reflexió, intercanvi i anàlisi per a la pràctica

professional. El pla de formació també està connectat amb les eines SEGISS i SIESS, a través de cursos en línia i, a més, contempla cursos presencials i en línia de serveis socials d'atenció primària i cursos presencials de famílies, infància i adolescència.

Programa BÁSICO (FSE+) i lluita contra la pobresa

El Programa FSE+ d'assistència material bàsica (en castellà, BÁSICO) es configura com el principal instrument de la Unió Europea per aplicar el pilar europeu de drets socials. Per al període de programació 2021-2027, fusiona el Fons social europeu (FSE), la Iniciativa d'ocupació juvenil (IEL) i el Fons d'ajuda per a les persones més desfavorides (FEAD), amb la prioritat d'aconseguir la inclusió social i combatre la pobresa i l'exclusió social, prioritzant mesures per reduir i prevenir la pobresa infantil. Una de les principals novetats d'aquest programa és la substitució del sistema de subministrament d'aliments i productes d'higiene per un sistema de provisió de targetes de compra o vals bescanviables que permeten a les famílies beneficiàries adquirir aliments frescos i els productes que considerin més necessaris en funció de la seva situació particular. Durant l'any 2024, de forma transitòria, la gestió d'aquest programa l'ha assumida directament el Ministeri de Drets Socials, a través d'una subvenció atorgada a l'entitat Creu Roja Espanyola. A partir de 2025, les comunitats autònomes el gestionaran completament.

L'Estratègia nacional de prevenció i lluita contra la pobresa i l'exclusió social 2024-2030

L'Estratègia nacional de prevenció i lluita contra la pobresa i l'exclusió social 2024-2030 (l'«Estratègia»), continua el camí iniciat per l'estratègia homònima 2019-2023, però aprofundint en l'objectiu principal de mantenir i desenvolupar l'estat de benestar, mitjançant un sistema de protecció social reforçat i sostenible, a l'abast de tota la població, amb especial atenció a les persones en situació de més vulnerabilitat perquè es troben en situació de pobresa o exclusió social. Aquesta Estratègia té tot un ambiciós programa estatal de diferents accions i estratègies sectorials, com ara un compendi general de governança basada en la protecció de la ciutadania. Així, d'entre les accions incloses destaquem a) el Pla d'acció estatal per a la implementació de la garantia infantil europea (PAEGIE) 2022 - 2030, b) el Pla estatal d'habitatge 2022-2025, c) el III Pla estratègic per a la igualtat efectiva de dones i homes 2022-2025 (PEIEMH), d) l'Estratègia nacional per a la lluita contra el sensellarisme a Espanya 2023-2030, e) l'Estratègia per a la igualtat, inclusió i participació del poble gitano 2021-2030, f) l'Estratègia estatal de drets de la infància i de l'adolescència 2023-2030, g) l'Estratègia de joventut 20230, h) l'Estratègia espanyola sobre discapacitat 2022-2030, i) l'Estratègia espanyola de suport actiu a l'ocupació 2021-2024, j) l'Estratègia nacional contra la pobresa energètica (2019-2024), k) l'Estratègia de salut pública 2022-2026, l) l'Estratègia de salut mental del Sistema nacional de salut (2022-2026), m) l'Estratègia de desenvolupament sostenible 2030, i n) l'Estratègia estatal per a un nou model de cures en la comunitat: un procés de desinstitucionalització (2024-2030).

Les línies d'actuació de l'Estratègia es concretarà cada any de la seva vigència, en mesures de caràcter normatiu impulsades pels ministeris corresponents, amb dotacions establertes en els pressupostos generals de l'Estat, d'acord amb la senda de consolidació fiscal fixada pel Govern espanyol.

Com es veu, tot un seguit de polítiques públiques intersectorials sota l'estratègia global de lluita contra la pobresa i l'exclusió social.⁴

3. Gestió del Departament de Drets Socials i Inclusió de la Generalitat de Catalunya, any 2024: La tecnologia al servei de la ciutadania

Durant l'any 2024, la Generalitat de Catalunya va continuar treballant per la defensa i la garantia dels drets de les persones, plantejant, des del Departament de Drets Socials i Inclusió, sis eixos estratègics de treball que buscaven atendre les necessitats dels ciutadans i millorar contínuament els diferents serveis que aquest departament presta. Els eixos són: 1. Protecció contra la pobresa, 2. Cicle de vida (suport a les famílies, la infància i l'adolescència), 3. Vida independent (promoció de l'autonomia personal i atenció a la situació de dependència), 4. Departament del segle XXI, 5. Món local (suport a ens locals), i 6. Tercer sector social.⁵

Sota aquest marc d'actuació, es va aprovar, per a l'any 2024, un pressupost de 3.612,3 M€ que representa un 8,7 % d'increment respecte del pressupost de l'any 2023. La gestió d'aquests recursos es va concretar en les actuacions següents:

Protecció contra la pobresa

Un dels assoliments més importants del Departament de Drets Socials i Inclusió durant l'any 2024, i que s'alinea amb aquest eix estratègic, és la signatura del conveni amb el Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions per gestionar l'ingrés mínim vital (IMV) de manera integral amb la renda garantida de ciutadania (RGC).⁶ Amb aquest conveni, Catalunya es converteix en la primera comunitat autònoma que gestionarà aquesta prestació no contributiva.

La gestió de l'IMV i la RGC per la Generalitat significa una simplificació dels procediments per tramitar totes dues prestacions econòmiques, la qual cosa s'emmarca en el pla que el Departament de Drets Socials i Inclusió avança per reduir els temps

4 Referència al document sencer: https://www.dsca.gob.es/sites/default/files/derechos-sociales/Estrategia_Preencion_Pobreza_FINAL_2312.pdf.

5 Generalitat de Catalunya. (4 de març de 2024). «Drets Socials augmentarà un 35 % el pressupost aquesta legislatura». Consultat el 15 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/586362/drets-socials-aumentara-35-percent-pressupost-aquesta-legislatura>.

6 Generalitat de Catalunya. (24 de juliol de 2024). «Catalunya obté el traspàs de l'ingrés mínim vital per tenir més recursos contra la pobresa i simplificar tràmits». Consultat el 17 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/628582/catalunya-obte-traspas-lingres-minim-vital-mes-recursos-contra-pobresa-simplificar-tramits>.

d'espera de les persones usuàries del sistema públic de serveis socials⁷ i que, pel que fa a la tramitació de la RGC, ha aconseguit reduir en un 13 % el temps de resolució d'expedients, que va passar de 85 dies el 2023 a 66 dies durant el 2024.⁸ Addicionalment, la Generalitat va aprovar un increment del 3 % de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC), que va quedar fixat en 778,49 € mensuals i que beneficiarà més de 235.000 persones.⁹

Una altra mesura que s'emmarca en aquest eix estratègic és l'aprovació de l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya 2024-2030,¹⁰ que té per objectiu que nens, nenes i adolescents puguin exercir els seus drets amb llibertat i plenitud i puguin treballar en els projectes de vida i que se'ls garanteixi el lliure desenvolupament de la personalitat. Aquesta estratègia consta de set eixos (prestacions i ajudes; educació, llengua, oci educatiu i èxit escolar; alimentació saludable; salut; habitatge i pobresa energètica; ocupació de les famílies amb nens a càrrec i perspectiva de gènere) i 12 grans línies d'acció que s'executaran en els 5 anys vinents i que persegueixen millorar la qualitat de vida de nens, nenes i adolescents en tots els àmbits.¹¹ Aquestes línies d'acció són:

- Implementació d'una prestació universal per fill a càrrec.
- Millora del disseny de la renda garantida de ciutadania.
- Escolarització universal i gratuïtat de 0-3 anys.
- Implementació del Pla de xoc contra l'abandonament escolar.
- Implementació de les xarxes educatives comunitàries i ampliació dels plans educatius d'entorn.
- Universalització de l'oci educatiu i les activitats fora de l'escola.
- Ajudes individuals del 100 % del menjador escolar.

7 Generalitat de Catalunya. (27 de setembre de 2024). «El Departament de Drets Socials i Inclusió comparteix amb la Comissió de Govern de la Renda Garantida el conveni d'assumpció de l'IMV i informa de les properes passes». Consultat el 17 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/641502/departament-drets-socials-inclusio-comparteix-comissio-govern-renda-garantida-conveni-dassumpcio-limv-informa-properes-passes>.

8 Generalitat de Catalunya. (18 de juliol de 2024). «Drets Socials ha reduït el temps de resolució de la Renda Garantida de Ciutadania en un 13 % en un any». Consultat el 17 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/627282/drets-socials-ha-reduït-temps-resolucio-renda-garantida-ciutadania-13-percent-any>.

9 Generalitat de Catalunya. (18 de desembre de 2024). «El Govern aprova apujar un 3 % l'indicador de suficiència IRSC per situar-lo en 778,49 € mensuals». Consultat el 17 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/667062/govern-aprova-apujar-3-percent-lindicador-suficiencia-irsc-situar-lo-77849-euros-mensuals>.

10 Es pot consultar a: https://www.observatoriodelainfancia.es/oia/esp/documentos_ficha.aspx?id=8623.

11 Generalitat de Catalunya. (22 d'abril de 2024). «El Govern aprova l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya per garantir els drets dels infants i un futur millor». Consultat el 17 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/600982/govern-aprova-lestrategia-lluita-contra-pobresa-infantil-catalunya-garantir-drets-dels-infants-futur-millor>.

- Prevenció i abordatge de l'obesitat infantil en les àrees bàsiques de serveis socials (ABSS).
- Model d'atenció integral a la salut mental i addiccions infantojuvenil.
- Més habitatge de lloguer social per a famílies vulnerables.
- Reforç de la inserció i estabilitat laboral.
- Foment de les polítiques informades per l'evidència científica.

La inversió aproximada prevista per complir l'estratègia és de 739.864.572,96 € que s'executaran en els 5 anys vinents.¹²

Cicle de vida

Aquest eix estratègic busca donar suport a les famílies, a nens i nenes i joves. Comprèn, entre altres activitats, el següent: programes de necessitat social adreçats a atendre col·lectius específics, com ara dones víctimes de violència masclista amb fills a càrrec, persones refugiades i menors no acompanyats; el programa «vacances en família» que busca potenciar i fomentar l'oci familiar i el gaudi d'estades en albergs de la Xanascà; el programa d'activitats escolars «Una eina al servei de l'escola» que implica estades per a l'oci infantil i el programa «L'estiu és teu!», que promou l'oci educatiu en l'època d'estiu als albergs de Xanascà i que inclou beques i ajudes per a famílies vulnerables i famílies amb fills i filles amb dependència o discapacitat.

Per dur a terme algunes de les activitats d'aquests programes, l'Agència Catalana de la Joventut posa a la disposició de la ciutadania els 20 albergs que gestiona. Aquests albergs, durant l'any 2024 i com a part dels programes que formen l'eix estratègic «cicle de vida», van rebre 137.193 usuaris que van generar fins a 374.914 pernотacions, la qual cosa representa un increment de 8.330 pernотacions respecte de l'any 2023.¹³

La pernотaca en aquests espais, a més de permetre donar resposta a situacions d'emergència, com ara les que poden presentar les dones víctimes de violència masclista, fomenta l'oci educatiu i l'esplai en família, i tot això permet garantir la sana convivència i les relacions familiars.

En aquesta mateixa línia d'acció es va aprovar, el 2024, l'Estratègia de reconeixement de l'oci educatiu a Catalunya, que busca donar estabilitat a entitats i associacions que es dediquen a l'educació de joves i nens a través d'activitats comunitàries no formals, i permetre que aquests puguin adquirir coneixements, competències i aptituds a través de la pràctica d'activitats divertides que garanteixin un espai sa i recreatiu.

¹² La distribució per a cadascun dels eixos estratègics proposats és: Eix 1: Prestacions i ajuts: 216.000.000 €; Eix 2: Educació, lleure educatiu: 145.562.898,15 €; Eix 3: Alimentació saludable: 204.102.991,03 €; Eix 4: Salut: 41.343.941,76 €; Eix 5: Habitatge i pobresa energètica: 36.887.693,02 €, i Eix 6: Ocupabilitat de les famílies: 95.967.049,00 €.

¹³ Generalitat de Catalunya. (22 de febrer de 2025). «Els 20 albergs de la Generalitat registren 374.914 pernотacions, un 2,2 % més que l'any anterior». Consultat el 17 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/679702/20-albergs-generalitat-registren-374914-pernотacions-22-percent-mes-que-lany-anterior>.

Per a l'execució d'aquesta estratègia es va destinar un pressupost de 8,6 milions d'euros durant el 2024 i, entre les accions que contempla, hi ha l'augment de les subvencions a les entitats i federacions, l'adopció de mesures que garanteixin la convivència i permanència de les activitats d'oci en la naturalesa i en l'espai públic de barris i municipis i, també, l'adopció de mesures per garantir la inclusió i la igualtat de participació en l'oci educatiu.¹⁴

També durant el 2024, es continua amb la implementació de l'Estratègia Barnahus d'atenció a les víctimes d'agressions sexuals menors d'edat, un projecte que busca proveir atenció integral a nens, nenes i adolescents que han sofert violència sexual, i crear-los un entorn amigable. Amb la inauguració de Barnahus, la casa de les nenes i els nens, del Prat de Llobregat, que donarà servei a la comarca del Baix Llobregat i l'Hospitalet de Llobregat, el projecte disposa de catorze cases: Tarragona, Terrassa, Granollers, la Seu d'Urgell, Lleida, Girona, Tortosa, Vilanova i la Geltrú, Barcelona (dues unitats), Badalona, Mataró i Manresa i, ara, El Prat de Llobregat.

Des de la posada en marxa del projecte l'any 2020 fins a l'agost de 2024, la Generalitat ha atès 974 nens, nenes i adolescents víctimes de violència sexual. Una nova casa Barnahus implica que s'ampliï aquesta atenció i es puguin millorar la prevenció i la detecció de la violència sexual contra aquest col·lectiu tan vulnerable.

Vida independent

Un dels problemes que més afecta aquest eix estratègic és el temps d'espera, tant per a l'accés als serveis relacionats amb la garantia d'una vida independent com per a les valoracions de grau. Per avançar en la solució a aquests problemes, durant el 2024, el Departament de Drets Socials i Inclusió va implementar un conjunt de mesures amb un cost de 2,3 milions d'euros, que persegueixen simplificar i digitalitzar els processos i, també, millorar les condicions dels equips professionals per donar respostes més ràpides a les persones.¹⁵ Entre aquestes mesures, destaquem les següents:

- Posada en funcionament del Visor Salut-Social¹⁶ que permet accedir a la informació sanitària per obtenir dades sobre l'estat de l'usuari per part del professional (diagnòstics, marcadors de condicions de cronicitat, si reben atenció domiciliària, entre altres). Amb això s'elimina la necessitat que l'usuari hagi d'aportar informes mèdics del sistema públic juntament amb la sol·licitud de dependència.

¹⁴ Generalitat de Catalunya. (27 de febrer de 2024). «El Govern impulsarà el lleure educatiu d'infants i joves, amb més finançament, visibilitat i inclusió social». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/584062/govern-impulsara-lleure-educatiu-dinfants-joves-mes-financament-visibilitat-inclusio-social>.

¹⁵ Generalitat de Catalunya. (9 de desembre de 2024). «Drets Socials desplega un paquet de mesures que reduiran el temps d'espera de la dependència i la discapacitat». Consultat el 15 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/664302/drets-socials-desplega-paquet-mesures-que-reduiran-temps-despera-dependencia-discapacitat>.

¹⁶ Per a més informació: <https://salutweb.gencat.cat/ca/ambits-actuacio/linies/tic/solucions-siscat/catalog/interoperabilitat/visor-salut-social/>.

- Modificació dels formularis en línia per fer-los més simples i de càrrega automàtica en el sistema.
- Nou simulador de la valoració del grau de dependència a la disposició dels possibles beneficiaris.
- Reforç dels equips del Departament de Drets Socials i Inclusió i les àrees bàsiques de serveis socials.
- Millora de les condicions laborals dels professionals que fan les valoracions de la dependència i de la discapacitat.
- Possibilitat de valoracions sense visita per al reconeixement de discapacitat en determinats casos.
- Publicació en la pàgina web de dades noves sobre resolucions de grau de dependència, entre els quals s'inclouen el temps de resolució de grau des que la sol·licitud arriba al servei de valoració de la dependència fins a la seva resolució; el nombre de resolucions dictades i el nombre de sol·licituds de resolució pendents.¹⁷

Es tracta de mesures que busquen abordar el problema dels temps d'espera des d'una doble perspectiva: 1. les necessitats dels usuaris i 2. les necessitats dels professionals que formen part del sistema i que, encara que puguin tenir la disposició, la capacitat i els coneixements per fer la seva feina, si no tenen totes les eines i la informació, no podran oferir les respostes volgudes. En aquest sentit, la mesures implementades persegueixen sostenir-se en les tecnologies de la informació i la comunicació per agilitar els processos i dotar els professionals dels *inputs* necessaris per garantir intervencions de qualitat.

Un altre dels problemes que van ser abordats en aquest eix és el de la solitud no desitjada, que afecta no sols les persones grans que viuen soles, sinó, també, les persones en situació de vulnerabilitat social, que presenten manca d'autonomia o situacions d'aïllament social; tot amb la finalitat d'aconseguir millorar-ne la qualitat de vida. En aquest àmbit es va posar en marxa el programa «Comunitats contra l'aïllament social», que es va iniciar a Igualada i a Tarragona i s'ha desplegat a cinquanta comunitats.¹⁸ Aquest programa persegueix implicar els membres de la comunitat en la detecció i l'acompanyament de les persones que pateixen situacions de soledat o exclusió social, mitjançant la creació de vincles per ajudar-les a crear relacions amb altres persones del seu entorn.

Addicionalment, es van destinar 5,4M € a la renovació de material assistencial per a residències de gent gran i persones amb discapacitat, amb la finalitat de millorar

¹⁷ Generalitat de Catalunya. (26 de setembre de 2024). «Drets Socials i Inclusió publicarà per primera vegada al web dades sobre temps de resolució del grau de la dependència». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/640703/drets-socials-inclusio-publicara-primera-vegada-al-web-dades-sobre-temps-resolucio-del-grau-dependencia>.

¹⁸ Generalitat de Catalunya. (12 de juny de 2024). «persones que se senten soles». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/615402/drets-socials-desplega-50-barris-programa-acompanyar-persones-que-se-senten-soles>.

l'atenció i els serveis que s'hi presten i garantir l'autonomia de les persones que hi resideixen.¹⁹

Una altra mesura que s'emmarca en aquest mateix eix estratègic és la posada en marxa d'un servei d'assessorament lingüístic, disponible per a gent gran, persones amb discapacitat i entitats de joves i infància de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, que busca promoure i afavorir l'autonomia lingüística a través de serveis de revisió i traducció de textos escrits, atenció de consultes lingüístiques, informació de cursos per aprendre català, plantilles i models d'autoavaluació per a equipaments de gent gran, entre altres.²⁰

Departament del segle XXI

Una de les fites més importants del 2024 en aquest eix d'acció va ser la reestructuració del Departament de Drets Socials mitjançant el Decret 320/2024, de 17 de setembre, que, a més d'implicar un canvi en la denominació, per passar a denominar-se Departament de Drets Socials i Inclusió, implica la recuperació de les competències en l'àmbit de migracions i refugi, que abans eren atribuïdes al Departament d'Igualtat i Feminisme.

La reestructuració compleix les disposicions del Decret 133/2024, d'11 d'agost, de creació, denominació i determinació de l'àmbit de competència dels departaments en què s'organitzen el Govern i l'Administració de la Generalitat de Catalunya i es modifica l'àmbit competencial de diferents departaments de l'Administració de la Generalitat.

La nova estructura del Departament de Drets Socials i Inclusió és: 1. la Secretaria General, 2. la Secretaria d'Assumptes Socials i Famílies, i 3. la Secretaria d'Infància, Adolescència i Joventut; i hi queden adscrites les institucions següents:

- Secretaria General: a. l'Agència Catalana de Protecció Social, b. l'Agència de Migracions de Catalunya, c. el Consorci de Serveis Socials de Barcelona, d. el Consorci Badalona Sud, i e. l'Oficina del Pla Pilot per Implementar la Renda Bàsica Universal.
- Secretaria d'Assumptes Socials i Famílies: el Consorci Sant Gregori.
- Secretaria d'Infància, Adolescència i Joventut: a. l'Institut Català de l'Acol·liment i de l'Adopció, b. l'Agència Catalana de la Joventut, mitjançant la Direcció General de Joventut, i c. el Consell Nacional de la Joventut, mitjançant la Direcció General de Joventut.

¹⁹ Generalitat de Catalunya. (28 de novembre de 2024). «El Departament de Drets Socials i Inclusió inverteix 5,4 M€ en material per a residències de gent gran i persones amb discapacitat». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://dixit.gencat.cat/ca/detalls/Noticies/departament-drets-socials-inclusio-inverteix-5-milions-material-per-residencies-gent-gran-persones-discapacitat>.

²⁰ Generalitat de Catalunya. (19 de setembre de 2024). «El Departament de Drets Socials i Inclusió crea un nou servei d'assessorament lingüístic». Consultat el 15 de febrer de 2025: <https://dixit.gencat.cat/ca/detalls/Noticies/nou-servei-assessorament-linguistic->.

Adicionalment, es va subscriure un acord amb l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivalua) que té per finalitat: 1. sistematitzar el coneixement de l'impacte de les polítiques socials actuals per ajudar en la seva millora i priorització, i; 2. incorporar de manera sistemàtica l'avaluació en el cicle de polítiques públiques.²¹ Aquest acord busca avançar en l'assoliment del Departament del segle XXI a través de la implementació d'una cultura d'avaluació permanent de les polítiques públiques que resulta rellevant en un context en què diàriament sorgeixen noves necessitats que cal atendre.

Una altra mesura implementada en aquesta línia estratègica és la «wSocial», una eina que busca millorar la intervenció social a través de la interconnexió dels sistemes d'informació de les 109 àrees bàsiques de serveis socials (ABSS) de Catalunya i del Departament de Drets Socials. L'eina busca facilitar la tasca dels professionals socials, tot permetent detectar situacions de vulnerabilitat i proposant intervencions basades en les prestacions i els serveis existents, la qual cosa, alhora, implica una millora en el model de prestació dels serveis socials i l'atenció que s'ofereix a la ciutadania.²²

Així mateix, es va tancar el primer programa del Hub d'Innovació Social i Sanitària (HISS), en què es van acompanyar, finançar i avaluar deu projectes destinats a combatre la soledat no desitjada.²³ Aquests projectes van formar part del programa Transforma, creat l'any 2023 per impulsar la captació i el desenvolupament de projectes innovadors d'atenció integrada²⁴ i van rebre un finançament inicial de fins a 80.000 €. Les propostes van abordar àrees temàtiques com ara alimentació saludable, socialització i autonomia, robòtica per promoure dinàmiques d'estimulació cognitiva, detecció precoç de la soledat no desitjada i intervenció comunitària, habitatge compartit, suport en la transició a l'etapa adulta i recursos per a la inclusió social.²⁵

21 Generalitat de Catalunya. (7 de juny de 2024). «Drets Socials dona un impuls a l'avaluació de polítiques públiques de la mà d'Ivalua». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/614462/drets-socials-dona-impuls-lavaluacio-politiques-publicues-ma-divalua>.

22 Diari de la DisCapacitat. (2 d'agost de 2024). «El Departament de Drets Socials llança l'wSocial, una eina innovadora per a la intervenció social». Consultat el 15 de febrer de 2025: <https://diarideladiscapacitat.cat/el-departament-de-drets-socials-llanca-lwsocial-una-eina-innovadora-per-a-la-intervencio-social/>.

23 Generalitat de Catalunya. (12 de desembre de 2024). «La consellera Martínez Bravo clou el primer programa del Hub d'Innovació Social i Sanitària». Consultat el 15 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/665762/consellera-martinez-bravo-clou-programa-del-hub-dinnovacio-social-sanitaria>.

24 Generalitat de Catalunya. (27 de juny de 2023). «Salut i Drets Socials implementaran projectes transformadors en l'atenció social i sanitària per minimitzar la soledat no volguda». Consultat el 15 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/519542/salut-drets-socials-implementaran-projectes-transformadors-atencio-social-sanitaria-minimitzar-soledat-no-volguda>.

25 Els projectes poden consultar-se a: <https://www.hiss.cat/projectes-de-la-1a-crida/>.

El 2024 també es van impulsar dos importants instruments legals que persegueixen millorar els serveis i les prestacions dirigides a la ciutadania. El primer és l'Avantprojecte de llei de modificació del Codi Civil de Catalunya, que busca modificar el títol II del llibre segon del Codi Civil per substituir les tradicionals figures de tutela i curatela i incorporar la idea d'autonomia i autogovern per a tots.²⁶ El segon és el Projecte de llei de l'Agència d'Atenció Integrada Social i Sanitària de Catalunya (AGAISS-Cat), impulsat pels departaments de Drets Socials i Inclusió i de Salut amb la col·laboració dels ens locals. Aquest projecte persegueix la creació d'un organisme responsable de coordinar les diferents dependències que intervenen en l'atenció integrada social i sanitària i, també, de gestionar-ne els recursos.²⁷

Aquestes reformes legals s'emmarquen en el procés de millora del Departament, ja que persegueixen transformar el sistema de serveis socials en un sistema àgil i de qualitat, capaç d'adaptar-se a les necessitats de les persones.

D'altra banda, el Departament de Drets Socials i Inclusió va aplicar una pujada de tarifes de la xarxa de serveis socials d'atenció pública d'un 5 %, i va incrementar la seva aportació al sistema en 35.615.536,52 €.²⁸ Aquesta aportació persegueix millorar les condicions salarials dels professionals del sector i l'atenció a les persones usuàries de serveis d'atenció a persones grans, salut mental, acollida i suport a l'autonomia, entre d'altres.

Món local

Per al 2024, aquest eix estratègic contemplava dues grans línies d'acció: 1. la revisió del Contracte programa del Departament amb els Ens Locals, i 2. el projecte Barris amb futur.

Respecte del Contracte programa, durant l'any 2024 es va avançar en l'establiment d'un nou model de governança que permeti millorar la col·laboració entre el Departament de Drets Socials i Inclusió i els ens locals, i que a més els permeti un finançament adequat, atès que són la porta d'entrada i el primer nivell del sistema públic de serveis socials.²⁹

²⁶ Generalitat de Catalunya. (22 d'octubre de 2024). «El Govern acorda la modificació del Codi civil català per incorporar-hi la figura de l'assistència i dotar d'autonomia jurídica les persones amb discapacitat». Consultat el 17 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/649302/govern-acorda-modificacio-del-codi-civil-catala-incorporar-hi-figura-lassistencia-dotar-dautonomia-juridica-persones-discapacitat>.

²⁷ Generalitat de Catalunya. (30 d'octubre de 2024). «El Govern aprova el Projecte de llei de l'Agència d'Atenció Integrada Social i Sanitària». Consultat el 15 de febrer de 2025: <https://dixit.gencat.cat/ca/detalls/Noticies/govern-aprova-projecte-lllei-agencia-atencio-integrada-social-sanitaria>.

²⁸ Generalitat de Catalunya. (6 de novembre de 2024). «El Govern aprova l'augment del 5 % de les tarifes de la xarxa de serveis socials d'atenció pública». Consultat el 17 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/653382/govern-aprova-laugment-del-5-percent-tarifes-xarxa-serveis-socials-datencio-publica>.

²⁹ Forns, «La pervivencia de un modelo jurídico propio de servicios sociales en el Estado español», 128.

Per això, l'octubre de 2024 es va signar un acord entre el Departament de Drets Socials i Inclusió, l'Associació Catalana de Municipis (ACM) i la Federació de Municipis de Catalunya (FMC), que busca crear una comissió de coordinació que avaluï el funcionament del Contracte programa i la relació entre el Departament i els ajuntaments, i estableixi les bases i el finançament del futur Contracte programa que entrarà en vigor l'any 2026.³⁰

El novembre de 2024 les diputacions provincials de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona es van sumar a la comissió de coordinació³¹ per incorporar la seva experiència al procés d'avaluació del Contracte programa i contribuir a crear un sistema de coordinació entre la Generalitat i els ens locals que sigui més eficient.

Quant al projecte Barris amb futur, durant el 2024 es van delimitar els 20 territoris³² que formaran part del programa, amb l'objectiu d'aconseguir una Catalunya socialment cohesionada d'acord amb criteris quantitatius, com ara població amb nivell d'estudis baix, població ocupada, renda mitjana per persona i treball de baixa qualificació, i criteris qualitius basats en la capacitat de resposta del territori tant des de l'àmbit institucional com des de l'acció comunitària.³³

Amb aquestes accions, el Departament de Drets Socials i Inclusió aposta per millorar la relació entre la Generalitat i els ens locals, amb la finalitat de prestar més i millors serveis a les persones.

Tercer sector social

Les organitzacions del tercer sector social també van ser objecte d'atenció del Departament de Drets Socials i Inclusió, que va destinar 96.019.598 € en subvencions a 4.544 projectes i activitats socials en les àrees següents: 1. projectes experimen-

³⁰ Generalitat de Catalunya. (17 d'octubre de 2024). «Drets Socials i Inclusió i les entitats municipalistes avancen cap a un nou model de governança per millorar el sistema de protecció social». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/648142/drets-socials-inclusio-entitats-municipalistes-avancen-cap-nou-model-governanca-millorar-sistema-proteccio-social>.

³¹ Generalitat de Catalunya. (13 de novembre de 2024). «Martínez Bravo anuncia un nou marc de col·laboració amb les Diputacions per millorar el sistema de protecció social». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/655742/martinez-bravo-anuncia-nou-marc-collaboracio-diputacions-millorar-sistema-proteccio-social>.

³² Els territoris seleccionats van ser: El barri de la Vila (Amposta); Sant Roque (Badalona); Barri antic (Balaguer); Barri de la Fraga (Banyoles); Barri Vell (Berga); San Cosme (El Prat de Llobregat); El Culubret i Sant Joan (Figueres); Masia de Ca n'Espinós, Farreres i Ausiàs March (Gavà); Puente Mayor (Girona); Els Plans - Blocs la Florida (l'Hospitalet de Llobregat); Centre Històric (Manresa); Montornés Nord (Montornés del Vallès); Mariola (Lleida); Barri Vell (Olot); Barri Fortuny (Reus); Barri Centre (Salt); San Salvador (Tarragona); Zona nord de Ca n'Anglada (Terrassa); Ciutat històrica (Tortosa) i Les Casernes, Sant Jordi, la Geltrú (Vilanova i la Geltrú).

³³ Generalitat de Catalunya. (15 d'abril de 2024). «Drets Socials concreta els territoris que formaran part del programa Barris amb futur». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/598602/drets-socials-concreta-territoris-que-formaran-part-del-programa-barris-futur>.

tals d'atenció a persones en l'àmbit social; 2. inversió de construcció, remodelació o equipament d'establiments de serveis socials inclosos en la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública, en la Xarxa Catalana d'Instal·lacions Juvenils o en la Xarxa de Punts Òmnia, 3. foment d'activitats i projectes ordinaris d'entitats socials, i 4. foment dels serveis prestats per entitats federatives de segon i tercer ordre.³⁴

Amb aquestes subvencions s'enforteix el treball d'organitzacions que desenvolupen projectes d'inclusió social, d'atenció a la infància o l'adolescència en risc, de cura de persones amb dependència, discapacitat o amb problemàtiques socials derivades de malaltia mental, d'addiccions o altres malalties, d'acció comunitària o d'educació en l'oci, entre altres, i que, a més, contribueixen a millorar i augmentar l'oferta de serveis per a la ciutadania.

En aquesta mateixa línia, les entitats d'oci es van reforçar durant l'any 2024 amb la subscripció d'un conveni que garanteix la pràctica de manera segura de les activitats d'acampada, en posar-los a disposició una borsa de cinquanta-cinc terrenys d'acampada que amplien l'oferta existent i la destinació d'un pressupost de 8,8 M€ per subvencionar entitats i federacions d'oci educatiu.³⁵

Reptes en la gestió dels serveis socials i en la garantia dels drets de les persones

Un dels principals reptes que el sistema públic de serveis socials afronta actualment és la soledat no desitjada i l'aïllament social, perquè augmenten el risc de sedentarisme, tabaquisme i consum excessiu d'alcohol, l'alimentació inadequada, els problemes en la qualitat i quantitat del son i, també, el patiment d'un important nombre de malalties que van des de les cardiovasculars fins al refredat comú,³⁶ i que afecten persones de diferents grups poblacionals, no limitats només a la gent gran. Es tracta d'un repte al qual cal donar resposta i cal, també, potenciar la participació de la comunitat per augmentar el sentiment de pertinença i la inclusió social, però també, de les famílies, amics, companys de treball o estudi, entre d'altres.

Un segon repte que cal atendre amb promptitud és el de la bretxa digital entesa com «les diferències entre els qui estan connectats i connectades i els qui no ho estan»,³⁷ i que varia segons el grup poblacional de què es tracti; així, per exemple, les persones de més de 65 anys, les dones o els migrants poden ser grups amb més risc

³⁴ Generalitat de Catalunya. (16 d'abril de 2024). «El Govern resol els ajuts Convo2024 per a projectes socials, que arriben als 96 M€, un 56 % més que el 2022». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/599142/govern-resol-ajuts-convo2024-projectes-socials-que-arriben-als-96-m-euros-56-percent-mes-que-2022>.

³⁵ Generalitat de Catalunya. (6 de juny de 2024). «El Govern i les entitats de lleure acorden les mesures que garanteixen els campaments a l'estiu i avalen el reconeixement de l'educació en el lleure». Consultat el 16 de febrer de 2025: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/614242/govern-entitats-lleure-acorden-mesures-que-garanteixen-campaments-les-tiu-avalen-reconeixement-leducacio-lleure>.

³⁶ Gené, «Aislamiento social y soledad», 605.

³⁷ Fernández y Fueyo, «Redes sociales y mujeres mayores», 159.

de caure en la bretxa digital, més que els joves que han nascut en un entorn molt més tecnològic.³⁸

Més encara quan s'ha avançat en la incorporació de les eines de la intel·ligència artificial en la gestió dels serveis socials. La raó és que, a vegades, les administracions públiques parteixen de la idea que les persones són capaces d'interactuar de manera autònoma i independent amb les diferents eines tecnològiques que els posen a disposició. Tanmateix, quan això no és així, deixen de fer sol·licituds i peticions a les administracions públiques, i això es tradueix en l'aparició de les anomenades «vulnerabilitats administratives»;³⁹ és a dir, les persones no poden fer valer de manera efectiva els seus drets davant les institucions públiques a conseqüència d'asimetries o relacions desiguals entre el ciutadà i l'Estat.⁴⁰

Per això, es fa del tot necessari treballar no només per a la incorporació de les tecnologies a la gestió pública, sinó que cal dotar de coneixements les persones que es relacionen amb el sistema públic de serveis socials; en cas contrari, se seguiran generant més desigualtats i més i noves vulnerabilitats.

4. Conclusions

La gestió del Departament de Drets Socials i Inclusió el 2024 permet demostrar la necessitat d'enfortir els diferents actors que participen en el sistema públic de serveis socials per millorar els serveis que es presten a les persones amb la intenció de garantir-los el gaudi efectiu dels seus drets i la millora de la seva qualitat de vida.

Durant el 2024 s'ha treballat per enfortir les relacions amb els ens locals i les organitzacions del tercer sector social, i també per millorar les condicions de treball dels professionals dels serveis socials, no sols mitjançant millores salarials sinó també amb la incorporació d'eines de la intel·ligència artificial en la gestió dels tràmits que s'efectuen en el sistema públic dels serveis socials.

La incorporació de les eines d'intel·ligència artificial també pot contribuir-hi, perquè disposar d'eines que facilitin el tractament massiu de dades facilita l'avaluació de les polítiques implementades i la gestió de serveis que, al mateix temps, poden facilitar la relació amb la ciutadania.

La idea que millorar l'estructura del sistema, agilitar-lo i digitalitzar-lo, i així millorar les relacions de coordinació i interrelació entre els diferents actors que hi intervenen, és la via idònia i necessària per contribuir a millorar la qualitat de vida de les persones i reafirma els principis que regeixen el sistema públic de serveis socials, especialment els d'universalitat, responsabilitat pública, solidaritat, i foment de la cohesió social.

³⁸ Forns, «Pobreza, exclusión social y envejecimiento», 155.

³⁹ Beck y Ranchordas, Sofia. (2025). «Empathy as a public value», 5.

⁴⁰ Fuentes i Vivas. «Derechos de las personas mayores frente a la Administración Pública digital», 42.

No obstant això, aquests avenços no poden fer que es perdi de vista que cada dia sorgeixen noves necessitats socials producte de la crisi econòmica, els fluxos migratoris, l'envelliment de la població i la cronificació de la pobresa, entre altres factors, que també hauran de ser abordats a futur.

Bibliografia

- Beck, Malou, i Sofia Ranchordas. «Empathy as a public value: overcoming administrative vulnerability and rehumanizing (digital) government». Dins Jurgen Goossens, Esther Keymolen, i Antonia Stanojević (editors.). *Public Governance and Emerging Technologies: Values, Trust and Compliance by Design*. Utrecht: Springer, 2025, 1-26.
- Fernández Campomanes, María, i Aquilina Fueyo Gutiérrez. «Redes sociales y mujeres mayores: estudio sobre la influencia de las redes sociales en la calidad de vida». *Revista Mediterránea de Comunicación* (5) 1 (2014): 157-177.
- Forns Fernández, Maria Victòria. «Pobreza, exclusión social y envejecimiento». Dins Judit Gifreu i Font (coord.). *El envejecimiento activo como nuevo reto para los gobiernos locales: La construcción jurídica de servicios públicos y espacios amigables para las personas mayores*. Navarra: Aranzadi, 2024, 151-181.
- Forns Fernández, Maria Victòria. «La pervivencia de un modelo jurídico propio de servicios sociales en el Estado español: el sistema integrado de prestaciones de Cataluña». *Cuadernos de Derecho Local*, 52 (2020): 104-139.
- Fuentes i Gasó, Josep Ramon, i Jessica Vivas Roso. «Derechos de las personas mayores frente a la Administración pública digital». *International Journal of Digital Law* (5), 2 (2024): 33-58.
- Gené Badia, Joan, et al. «Aislamiento social y soledad: ¿qué podemos hacer los equipos de atención primaria?». *Atención primaria: Publicación oficial de la Sociedad Española de Familia y Comunitaria* (48), 9 (2016): 604-609.